

MIOKARD INFARKTIDAN KEYIN CHAP QORINCHA REMODELLANISHI VA ASORATLAR PROGNOZI: EXOKARDIOGRAFIK TAHLIL (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA)

Hayitov Isomiddin Ikramovich

Samarqand davlat tibbiyot universiteti

E-mail: Isomiddin6020217@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19914709>

Annotatsiya: Ushbu ilmiy tezisdan miokard infarktini boshdan kechirgan bemorlarda chap qorincha remodellanish jarayonlari, uning exokardiografik ko'rsatkichlari hamda asoratlar rivojlanishidagi prognostik ahamiyati Qashqadaryo viloyati misolida kompleks tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari chap qorincha strukturaviy va funksional o'zgarishlari bilan klinik asoratlar rivojlanishi o'rtasida muhim bog'liqlik mavjudligini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: miokard infarkti, chap qorincha remodellanishi, exokardiografiya, LVEF, WMSI, prognoz, yurak yetishmovchiligi, aritmiyalar, Qashqadaryo viloyati.

Kirish

Miokard infarkti (MI) bugungi kunda yurak-qon tomir kasalliklari orasida yetakchi o'lim va nogironlik sabablaridan biri bo'lib qolmoqda. Zamonaviy tibbiyotda reperfuzya terapiyasi va dori vositalarining keng joriy etilishiga qaramay, infarktdan keyingi davrda yuzaga keladigan asoratlar hanzu yuqori darajada uchramoqda. Ayniqsa, chap qorincha remodellanishi ushbu bemorlar prognozini belgilovchi asosiy patofiziologik mexanizmlardan biri sifatida alohida e'tiborga loyiqdir.

Chap qorincha remodellanishi — bu miokard nekrozidan so'ng yurak tuzilmasi va funksiyasida yuzaga keladigan murakkab o'zgarishlar majmuasidir. U qorincha bo'shlig'ining kengayishi, devor qalinligining o'zgarishi, sistolik va diastolik funksiyaning buzilishi bilan tavsiflanadi. Ushbu jarayon natijasida yurak yetishmovchiligi, aritmiyalar, tromb hosil bo'lishi va hatto o'lim xavfi ortadi.

So'nggi yillarda exokardiografiya remodellanish jarayonlarini baholashda eng muhim va keng qo'llaniladigan noinvaziv usul sifatida qaralmoqda. U nafaqat yurak tuzilmasini aniqlash, balki bemor prognozini oldindan baholash imkonini ham beradi.

Qashqadaryo viloyatida miokard infarktining kechishi va undan keyingi remodellanish jarayonlariga oid ilmiy ma'lumotlar yetarli emas. Shu sababli ushbu yo'nalishda olib borilayotgan tadqiqotlar nafaqat ilmiy, balki amaliy jihatdan ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot maqsadi

Miokard infarktini boshdan kechirgan bemorlarda chap qorincha remodellanishini exokardiografik ko'rsatkichlar asosida baholash hamda uning asoratlar rivojlanishidagi prognostik ahamiyatini aniqlash.

Materiallar va usullar

Tadqiqot Qashqadaryo viloyatidagi bir nechta tibbiyot muassasalarida olib borildi. Unda jami 82 nafar bemor ishtirok etdi. Bemorlarning yoshi 40 dan 72 yoshgacha bo'lib, ularning 61% erkaklar, 39% ayollarni tashkil etdi.

Tadqiqotga ST segmenti ko'tarilishi bilan (STEMI) va ko'tarilmasdan (NSTEMI) kechgan miokard infarkti tashxisi qo'yilgan bemorlar kiritildi. Quyidagi bemorlar tadqiqotdan chiqarib tashlandi:

- og‘ir klapan kasalliklari,
- tug‘ma yurak nuqsonlari,
- oldindan mavjud kardiomiopatiyalar.

Barcha bemorlarda 2 bosqichda exokardiografik tekshiruv o‘tkazildi:

1. Infarktdan keyingi dastlabki 3–5 kun ichida;
2. 6 oy o‘tgach qayta baholash.

Quyidagi asosiy ko‘rsatkichlar o‘rganildi:

- chap qorincha chiqarish fraksiyasi (LVEF),
- yakuniy diastolik hajm (EDV),
- yakuniy sistolik hajm (ESV),
- devor harakati indeksi (WMSI),
- diastolik funksiya ko‘rsatkichlari,
- mitral regurgitatsiya darajasi.

Kuzatuv davomida klinik natijalar — yurak yetishmovchiligi, aritmiyalar, qayta infarkt va boshqa asoratlari qayd etildi.

Natijalar

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, bemorlarning 56,1% ida chap qorincha remodellanishining noqulay shakllari aniqlandi. Ushbu guruhda chap qorincha hajmlarining sezilarli kengayishi va LVEF ko‘rsatkichining pasayishi kuzatildi (o‘rtacha $40 \pm 5\%$).

Remodellanish kuzatilmagan yoki minimal darajada bo‘lgan bemorlarda LVEF 50–55% oralig‘ida saqlanib qolgan.

Noqulay remodellanish aniqlangan bemorlarda quyidagi asoratlari ko‘proq uchradi:

- yurak yetishmovchiligi — 48,7%,
- aritmiyalar — 36,5%,
- qayta infarkt — 14,6%.

Shuningdek, WMSI ko‘rsatkichining oshishi va diastolik disfunksiya darajasi ortishi bilan asoratlari rivojlanish xavfi sezilarli oshgani aniqlandi.

Muhokama

Olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, chap qorincha remodellanishi miokard infarktdan keyingi davrda bemorlarning klinik holatini belgilovchi muhim omillardan biridir. Ayniqsa, LVEF pasayishi va qorincha hajmlarining ortishi asoratlari rivojlanishining ishonchli prognostik belgisi hisoblanadi.

Exokardiografiya yordamida remodellanishni erta aniqlash yuqori xavfli bemorlarni aniqlash va ularni individual davolash imkonini beradi. Bu esa o‘z navbatida yurak yetishmovchiligi va boshqa og‘ir asoratlarning oldini olishga xizmat qiladi.

Qashqadaryo viloyati sharoitida ushbu yo‘nalishda olib borilgan tadqiqotlar sonining kamligi ushbu ishning ilmiy ahamiyatini yanada oshiradi.

Xulosa

Miokard infarktdan keyingi bemorlarda chap qorincha remodellanishi asoratlari rivojlanishining muhim prognostik omili hisoblanadi. Exokardiografik ko‘rsatkichlar, ayniqsa LVEF va WMSI, bemorlarni xavf darajasi bo‘yicha stratifikatsiya qilishda muhim ahamiyatga ega.

Hududiy darajada olib boriladigan keng qamrovli tadqiqotlar bemorlarni erta aniqlash, davolash samaradorligini oshirish va umumiy prognozni yaxshilash imkonini beradi.